

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 9Sžsk/33/2020
Identifikačné číslo spisu: 2018200352
Dátum vydania rozhodnutia: 30.06.2021
Meno a priezvisko: JUDr. Viera Nevedelová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2021:2018200352.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte, zloženom z predsedníčky senátu, JUDr. Viery Nevedelovej a členiek senátu JUDr. Jany Martinčekovej a JUDr. Violy Takáčovej, PhD., v právnej veci žalobcu: F. G., nar. XX.XX.XXXX, bytom P. XXX, XXX XX Z., právne zastúpený: Advokátska kancelária JUDr. Andrej Jaroš, spol. s r.o., so sídlom Námestie sv. Anny 361/20, 911 01 Trenčín, IČO: 36 839 13, proti žalovanej: Sociálna poisťovňa, ústredie, so sídlom Ul. 29. augusta č. 8-10, 813 63 Bratislava, o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovanej číslo 55325-3/2018-BA zo dňa 03.10.2018, o kasačnej sťažnosti žalovanej proti rozsudku Krajského súdu v Trnave č.k. 44Sa/25/2018-84 z 05.12.2019, takto

rozhodol:

I. Najvyšší súd Slovenskej republiky kasačnú sťažnosť z a m i e t a .

II. Žalovaná j e p o v i n n á nahradiť žalobcovi trovy kasačného konania v rozsahu 100%.

Odôvodnenie

1. Krajský súd v Trnave rozsudkom č.k. 44Sa/25/2018-84 z 05.12.2019 zrušil rozhodnutie žalovanej číslo 55325-3/2018-BA zo dňa 03.10.2018 (ďalej len „preskúmané rozhodnutie“) a rozhodnutie Sociálnej poisťovne, pobočka Galanta číslo 700-0610607818-GC04/18 zo dňa 05.04.20018 a vec vrátil prvostupňovému správnomu orgánu na ďalšie konanie. Preskúmaným rozhodnutím žalovaná potvrdila rozhodnutie Sociálnej poisťovne, pobočky Galanta, ktorým pobočka Galanta predpísala žalobcovi za obdobie január 2004, február 2004, marec 2004, apríl 2004, máj 2004 a jún 2004, júl 2005, august 2005, september 2005, október 2005, november 2005, december 2005, január 2006, február 2006, marec 2006, apríl 2006, máj 2006, jún 2006 penále v sume 1 174,04 €, vypočítané z dlžnej sumy poistného na nemocenské poistenie, poistného na starobné poistenie a príspevkov na starobné dôchodkové sporenie, poistného na invalidné poistenie, poistného do rezervného fondu solidarity vo výške 0,05 % z dlžnej sumy za každý deň omeškania odo dňa splatnosti poistného a príspevkov do dňa predchádzajúceho dňu postúpenia, resp. odpísania pohľadávky.

2. Proti preskúmanému rozhodnutiu podal žalobca žalobu, v ktorej namietal, že z rozhodnutia žalovanej je zrejmé, že Sociálna poisťovňa si uplatňuje penále, ktoré vzniklo za obdobie predchádzajúce vyhláseniu konkurzu na majetok dlžníka. Poukázal na ustanovenie § 240 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z.

o sociálnom poistení (ďalej len „zákon č. 461/2003 Z.z.“) a § 100 ods. 2 zákona č. 7/2005 Z.z. o konkurze a reštrukturalizácii (ďalej len zákon o konkurze), podľa ktorého z uspokojenia v konkurze sú vylúčené aj mimozmluvné alebo zmluvné sankcie postihujúce majetok úpadcu, ak nárok na ne vznikol, boli uložené alebo prirástli po vyhlásení konkurzu. Podľa názoru žalobcu termín „sankcie“ treba interpretovať čo najextenzívnejšie. S ohľadom na vyššie uvedené treba konštatovať, že predpísané penále vo výške 1 174,04 € je sankciou v zmysle § 100 ods. 2 písm. c/ zákona o konkurze a reštrukturalizácii, ktorá bola žalobcovi uložená rozhodnutím Sociálnej poisťovne zo dňa 05.04.2018, t.j. po vyhlásení konkurzu a nárok na jej úhradu vznikol Sociálnej poisťovni taktiež až po vyhlásení konkurzu, pričom nie je rozhodujúce, že k porušeniu povinnosti došlo pred vyhlásením konkurzu, a teda žalobca má za to, že predmetné penále je v zmysle zákona o konkurze a reštrukturalizácii vylúčené z uspokojenia v konkurze. Ďalej žalobca namietal aj tú skutočnosť, že pohľadávka Sociálnej poisťovne bola postúpená zmluvou o postúpení pohľadávky na Slovenskú konsolidačnú, a.s., dňa 11.10.2010, čoho následkom spolu s postupovanou pohľadávkou prechádza na nadobúdateľa i príslušenstvo pohľadávky, a to tak predpísané, či nepredpísané, teda pôvodný veriteľ postupuje na nového veriteľa pohľadávku spolu s príslušenstvom. V dôsledku uvedeného postúpenia žalovaná už nebola nositeľom práva vyplývajúceho z pohľadávky, teda nebola oprávnenou osobou na predpísanie penále.

3. Žalobca vo vyjadrení k vyjadreniu žalovanej z 18.03.2019 namietal, že v zmysle ustanovenia § 147 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z.z. je právo žalovanej na predpísanie penále premlčané.

4. Krajský súd vo svojom rozsudku konštatoval, že podľa § 203 ods. 1 SSP rozsah správnej žaloby fyzickej osoby a jej dôvody možno meniť alebo doplniť až do rozhodnutia správneho súdu. Z tohto dôvodu krajský súd sa začal zaoberať námietkou premlčania pohľadávky a poukázal na rozhodnutie Najvyššieho súdu SR sp.zn. 7Sžo/28/2016 zo dňa 25. januára 2018, z ktorého vyplýva právna veta: „zákon č. 461/2003 Z.z. používa pojem premlčanie, avšak o premlčanie v súkromnoprávnom zmysle sa môže jednať v predpise verejného práva len vtedy, ak tento predpis v rámci ustanovení, ktoré pojednávajú o premlčaní, vyslovene stanovuje, že správny orgán prihliadne na premlčanie len na námietky účastníka konania. Pokiaľ takéto ustanovenie predpis z verejného práva neobsahuje, je výrazom premlčanie fakticky mienená preklúzia, ku ktorej správny orgán prihliada z úradnej povinnosti. Preto je lehota stanovená na predpísané penále v ustanovení § 147 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z.z. prekluzívna a nie premlčacia“.

5. Podľa názoru krajského súdu z uvedeného stanoviska Najvyššieho súdu SR jednoznačne vyplýva, že správny orgán v danom konaní mal prihliadať na námietku premlčania ako na námietku prekluzívnu, a teda z úradnej povinnosti. Krajský súd v tejto súvislosti poukázal na to, že keďže zákon č. 461/2003 Z.z. neobsahuje inštitút spočívania premlčacej lehoty, nie je možné konštatovať, že v prejednávanej veci došlo k spočívaniu premlčacej lehoty počas správneho konania, ktoré sa viaže k právu Sociálnej poisťovne predpísať penále. Táto skutočnosť ako i skutočnosť, že právna úprava noriem verejného práva neobsahuje ustanovenie o tom, že správny orgán prihliada k premlčaniu len na námietku účastníka konania, potvrdzuje záver, že výraz premlčanie fakticky znamená preklúziu práva, na ktorú správny orgán prihliada z úradnej povinnosti.

6. Vzhľadom na skutočnosť, že v danom prípade lehota uvedená v § 147 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z.z. je lehotou prekluzívnou, bolo povinnosťou žalovanej resp. prvostupňového správneho orgánu prihliadať na premlčanie resp. na preklúziu práva z úradnej povinnosti. V prípade že správne orgány na túto skutočnosť neprihliadli, dopustili sa vydania nezákonného rozhodnutia a preto Krajský súd v Trnave obe rozhodnutia správnych orgánov zrušil ako nezákonné a vec vrátil prvostupňovému správne mu orgánu na ďalšie konanie. Vzhľadom na skutočnosť, že podľa názoru krajského súdu v danom prípade došlo k preklúzii práva, nebolo potrebné, aby sa krajský súd ďalšími námietkami zaoberal, pretože vyhodnotenie týchto námietok je vo vzťahu k preklúzii práva irelevantné.

7. Proti rozsudku krajského súdu podala kasačnú sťažnosť žalovaná z dôvodu, že krajský súd nesprávne právne posúdil vec, keď vyslovil, že vo verejnom práve premlčanie fakticky znamená preklúziu práva. Sťažovateľka poukázala na skutočnosť, že teória práva jasne rozlišuje medzi inštitútom premlčania a

inštitútom preklúzie. Žalovaná poukázala na § 147 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z.z., na základe ktorého právo predpísať poistné sa premlčí za desať rokov odo dňa jeho splatnosti, ak tento zákon neustanovuje inak. Podľa žalovanej nemožno toto ustanovenie zákona vykladať tak, ako keby bolo toto ustanovenie ustanovením prekluzívnym. Na základe tejto skutočnosti žalovaná zastáva názor, že premlčanie nároku Sociálnej poisťovne na poistné (resp. penále) sa môže dlžník dovoliť len vznesením námietky premlčania. Sťažovateľka poukázala na rozsudok Najvyššieho súdu SR sp.zn. 9Sžso/45/2016 zo dňa 30.05.2018, na základe ktorého správny orgán nemá povinnosť prihliadať na premlčanie z úradnej povinnosti a prvostupňový orgán môže penále predpisovať najneskôr v posledný deň premlčacej lehoty. Žalovaná poukázala aj na to, že žalobca námietku premlčania po prvýkrát vznesol vo vyjadrení zo dňa 18.03.2019, preto sa s ňou správny orgán druhého stupňa nemohol zaoberať. V tejto súvislosti žalovaná poukázala na rozhodnutie Najvyššieho súdu SR sp.zn. 7Sžso/9/2010 zo dňa 09.06.2011, na základe ktorého „ak v správnom konaní námietka premlčania nebola žalobcom vznesená, potom súd prvého stupňa s námietkou premlčania vznesenou v súdnom konaní sa nemohol zaoberať a ani na ňu nemohol prihliadnuť“. Vzhľadom na vyššie uvedené skutočnosti žalovaná navrhuje, aby kasačný súd zrušil rozsudok krajského súdu a vrátil mu vec na ďalšie konanie.

8. Vo vyjadrení ku kasačnej sťažnosti žalobca uviedol, že rozsudok krajského súdu je vecne správny a to hlavne z dôvodu, že je v súlade s rozhodnutím Najvyššieho súdu SR, sp.zn. 7Sžso/28/2016 zo dňa 25.01.2018. Zároveň uviedol, že odhliadnuc od námietky premlčania výrok rozsudku krajského súdu by bol rovnaký aj v tom prípade, ak by súd vyhodnotil aj ostatné žalobné námietky. Žalobca poukázal na skutočnosť, že pohľadávka Sociálnej poisťovne bola postúpená zmluvou o postúpení pohľadávky na Slovenskú konsolidačnú, a.s., dňa 11.10.2010, čím spolu s postupovanou pohľadávkou prechádza na nadobúdateľa i príslušenstvo pohľadávky. V dôsledku uvedeného postúpenia žalovaná už nebola nositeľom práva vyplývajúceho z pohľadávky, teda nebola oprávnenou osobou na predpísanie penále. Ďalej žalobca poukázal na to, že podstatná časť dní omeškania z ktorých bolo penále vypočítané, predstavovala obdobie počas vedenia konkurzu na majetok žalobcu. To znamená, že žalovaná v rozpore s účelom a obsahom zákona o konkurze a reštrukturalizácii započítavala do dní omeškania aj dni počas vedenia konkurzu na majetok úpadcu. Žalobca zastáva názor, že žalovaná by mohla vypočítať výšku penále len za dni omeškania pred vyhlásením konkurzu. Na základe vyššie uvedených dôvodov žalobca žiadal, aby kasačný súd zamietol kasačnú sťažnosť ako nedôvodnú.

9. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd kasačný (§ 438 ods. 2 SSP), po zistení, že kasačnú sťažnosť podal včas účastník konania, bez nariadenia pojednávania (§ 455 SSP) preskúmal vec a dospel k záveru, že kasačná sťažnosť žalovanej nie je dôvodná.

10. Podstatnou otázkou, ktorou sa v konaní zaoberal krajský súd a ktorú bolo potrebné posúdiť, bola otázka premlčania práva žalovanej na predpísanie penále v zmysle ust. § 147 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z.z.

11. Podľa § 147 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z.z., právo predpísať poistné sa premlčí za desať rokov odo dňa jeho splatnosti, ak tento zákon neustanovuje inak.

12. Podľa § 147 ods. 2 zákona č. 461/2003 Z.z., právo predpísať poistné sa nepremľčuje, ak nebola splnená povinnosť ustanovená v § 228 ods. 1 písm. a/ a b/ a § 231 ods. 1 písm. b/.

13. Podľa § 240 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z.z., fyzickým osobám a právnickým osobám povinným odvádzať poistné, ktoré neodviedli poistné za príslušný kalendárny mesiac včas alebo v správnej sume, Sociálna poisťovňa predpíše penále vo výške 0,05% z dlžnej sumy za každý deň omeškania odo dňa splatnosti poistného do dňa, keď bola dlžná suma poukázaná na účet Sociálnej poisťovne v Štátnej pokladnici, zaplatená v hotovosti, alebo do dňa začatia kontroly, ak tento zákon neustanovuje inak.

14. Podľa § 240 ods. 2 zákona č. 461/2003 Z.z., predpísané penále podľa odseku 1 nemôže presiahnuť dlžnú sumu poistného a príspevkov na starobné dôchodkové sporenie za kontrolované obdobie. Sociálna poisťovňa penále nepredpíše, ak penále za kontrolované obdobie nie je vyššie ako 5,- €.

15. Podľa § 241 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z.z. na pokuty a na penále platia ustanovenia § 142 ods. 6 a , § 143 ods. 3 a § 145 až 147 o poistnom primerane.

16. Podľa § 100 ods. 1 zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník právo sa premlčí, ak sa nevykonalo v dobe v tomto zákone ustanovenej (§ 101 až 110). Na premlčanie súd prihliadne len na námietku dlžníka. Ak sa dlžník premlčania dovoľá, nemožno premlčané právo veriteľovi priznať.

17. V judikatúre najvyššieho súdu existujú rozdielne názory na účinky uplynutia premlčacej doby v súvislosti s právom na predpísanie poistného, resp. penále v zmysle zákona č. 461/2003 Z.z.

18. V spomínanom rozsudku Najvyššieho súdu SR sp.zn. 7Sžso/28/2016 z 25.01.2018 senát konštatoval:

„V súkromnoprávnych vzťahoch premlčanie podľa kontinentálnej právnej teórie nemá za následok zánik práva (preklúziu), ale len jeho oslabenie. Vo vzťahu k predmetu premlčania, ktorý ma verejnoprávny charakter, však toto pravidlo bude zväčša prelomené (článok 2 Ústavy Slovenskej republiky). Aj z toho možno vyvodit', že inštitút premlčania sa vo verejnoprávnej sfére uplatňuje modifikovane.

Premlčanie prebieha v dvoch fázach. Prvou je márne uplynutie premlčacej lehoty a druhou uplatnenie námietky premlčania.

Márne uplynutie premlčacej lehoty je objektívna právna skutočnosť a má za následok premlčanie práva. V danej veci ustanovenie § 240 v spojení s ustanovením § 241 ods. 1 a ustanovením § 147 ods. 1 zákona o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov priznáva právo, oprávnenie sociálnej poisťovne predpísať penále dlžníkovi v premlčacej lehote desiatich rokov. Premlčacia lehota je stanovená presnou dobou začiatku plynutia a jej koncom. Z toho dôvodu súdna prax vyvodila, že nie je možné posudzovať premlčanie bez toho, aby bol presne stanovený začiatok premlčacej lehoty vo vzťahu k predmetu premlčania.

Zákon č. 461/2003 Z.z. používa pojem premlčanie, avšak o premlčanie v súkromnoprávnom zmysle sa môže jednať v predpise verejného práva len vtedy, ak tento predpis v rámci ustanovení, ktoré pojednávajú o premlčaní výslovne stanovuje, že správny orgán prihliadne na premlčanie len na námietku účastníka konania. Pokiaľ takéto ustanovenie predpis verejného práva neobsahuje, je výrazom „premlčanie“ fakticky mienená preklúzia, ku ktorej správny orgán prihliada z úradnej povinnosti. Povinnosťou orgánu štátnej moci pri aplikácii zákonnej úpravy je vykladať právnu normu na vec sa vzťahujúcu v súlade s účelom a zmyslom zákona zákonodarcom sledovaného a súčasne vykonať konformný výklad príslušnej právnej normy v súlade s ústavou a medzinárodnými dokumentmi. Z uvedeného dôvodu vychádzajúc z účelu a zmyslu zákonnej úpravy vo vzťahu predpísania penále za nesplnenie si zákonnej povinnosti zaplatiť poistné riadne a včas pri aplikácii čl. 6 Dohovoru, pokiaľ aj zákonodarca používa gramatické vyjadrenie „premlčanie“, obsahom zákonná úprava plynutia lehoty spĺňa znaky „preklúzie“, z ktorých dôvodov, lehota stanovená na predpísanie penále v zákone o sociálnom poistení je prekluzívna, a nie premlčacia. Penále musí sociálna poisťovňa predpísať v lehote stanovenej zákonom právoplatne a nestačí, aby v tejto lehote bolo vydané neprávoplatné rozhodnutie o predpísaní penále.“

Predmetom prieskumu v danom prípade bolo rozhodnutie, ktorým žalovaná predpísala penále.

19. V rozsudku Najvyššieho súdu SR sp.zn. 3Szd/1/2010 zo dňa 07.12.2010 najvyšší súd uviedol, že: „Poistné ako peňažná pohľadávka poisťovne sa nepremlčuje. Keďže poistné sa nepremlčuje, môže ho platiteľ dobrovoľne zaplatiť kedykoľvek dodatočne, a to aj keď už došlo k premlčaniu práva na predpísanie poistného a právny dôvod na jeho platenie trvá. Dobrovoľným zaplatením poistného i po premlčaní práva na jeho predpísanie preto nemôže dôjsť k neoprávnenému obohateniu na strane poisťovne (štátu). To, čo podlieha premlčaniu v tomto prípade nie je poistné, ale procesné právo poisťovne na predpísanie poistného. Premlčanie práva v tomto prípade znamená zánik procesného práva na vydanie individuálneho správneho aktu - platobného výmeru. Na túto skutočnosť prihliada správny orgán ex offio. Zákon č. 273/1994 Z.z. totiž ako podmienku premlčania neuvádza vznesenie námietky premlčania. V oblasti verejného práva neexistuje všeobecný predpis, ktorý by subsidiárne definoval všeobecné podmienky pre premlčanie práva predpísať poistné, a teda stanovil i požiadavku vznesenia

námietky premlčania. Vznesenie námietky premlčania je preto nadbytočné a bez právnych dôsledkov. Premlčaniu práva na predpísanie poistenia podľa zákona č. 273/1994 Z. z. svojimi dôsledkami zodpovedá pojmu preklúzie v súkromnom práve.“

20. Z právneho názoru vyjadreného v rozsudku 3Szd/1/2010 vychádza napríklad aj rozsudok Najvyššieho súdu SR sp.zn. 10Sžso/43/2013 zo 17. septembra 2014.

21. V uznesení sp.zn. 7Sžso/9/2010 zo dňa 09.06.2011 bol vyjadrený opačný právny názor: „na premlčanie práva sa prihliadne len vtedy, ak povinná osoba vznesie námietku premlčania, teda nie je daná zákonná povinnosť správneho (ani súdneho) orgánu skúmať premlčanie práva. Pretože súdnym konaní sa preskúmava zákonnosť rozhodnutia správneho orgánu na základe návrhu, krajský súd mohol len preskúmať, či správny orgán reagoval na prípadnú námietku premlčania. Ak v správnom konaní táto námietka nebola žalobcom vznesená, potom súd prvého stupňa s námietkou premlčania vznesenou v súdnom konaní sa nemohol zaoberať a ani na ňu nemohol prihliadnuť. V tejto časti je rozsudok krajského súdu vecne správny.“ V danom prípade bolo predmetom prieskumu rozhodnutie o predpísaní poistného na nemocenské poistenie.

22. V rozsudku sp.zn. 9Sžso/45/2016 najvyšší súd k premlčaniu práva Sociálnej poisťovne predpísať penále uviedol:

„Na tom základe aj odvolací súd dospel k záveru, že námietka premlčania by bola dôvodná len vtedy, ak by premlčacia lehota uplynula už ku dňu rozhodnutia pobočky. Opačný výklad by znamenal, že pobočkou Sociálnej poisťovne včas predpísané penále by sa v dôsledku podania odvolania a následného prieskumu prvostupňového rozhodnutia, vrátane vykonania navrhovaných dôkazov, považovalo za premlčané, čo zrejme nebolo úmyslom zákonodarcu.

Podľa názoru odvolacieho súdu z hľadiska zachovania premlčacej lehoty stačí, aby správny orgán prvého stupňa, v danom prípade pobočka, predpísala penále najneskôr v posledný deň premlčacej lehoty (§ 178 ods. 1 písm. a/ bod 9 zákona č. 461/2003 Z.z.). Iný výklad, podľa ktorého by v desaťročnej premlčacej lehote malo byť vydané už aj rozhodnutie správneho orgánu druhého stupňa ako orgánu odvolacieho, nie je logický, najmä z hľadiska potreby vykonať prípadné dokazovanie, z hľadiska možných obštrukcií zo strany povinného, ...). V druhostupňovom správnom konaní správny orgán (tu žalovaná) preskúmava správnosť rozhodnutia prvostupňového správneho orgánu v čase jeho vydania (§ 179 ods. 1 písm. b/ zákona č. 461/2003 Z.z.).“

23. Zmyslom inštitútu premlčania je podpora aktívneho prístupu k uplatňovaniu subjektívnych práv, v súlade so zásadou *vigilantibus iura scripta sunt* („bdelým patrí právo“). Následky spojené s plynutím času sa rôznia podľa toho, či ide o premlčanie alebo preklúziu. Kým pre preklúziu je charakteristickým následkom zánik práva, premlčanie práva v zmysle Občianskeho zákonníka má za následok jeho oslabenie v podobe možnosti dlžníka vzniesť námietku premlčania, na základe ktorej súd premlčané právo nemôže priznať. Na právne následky preklúzie prihliada orgán, ktorý o nároku rozhoduje, z úradnej povinnosti, na následky premlčania len v dôsledku aktivity subjektu práva. V právnej vede možno nájsť názory, podľa ktorých inštitút premlčania je typický pre súkromnoprávne vzťahy, kým preklúzia je typický konštrukt práva verejného (Števček, M., Dulak, A., Bajánková, J., Fečík, M., Sedláčko, F., Tomašovič, M. a kol. Občiansky zákonník I. § 1 ? 450. Komentár. 2. vydanie. Praha: C. H. Beck, 2019,739 s.).

24. Podľa názoru kasačného súdu nemožno vo verejnom práve považovať automaticky premlčanie práva za preklúziu, pretože aj vo verejnom práve existujú oba inštitúty - preklúzia aj premlčanie s rovnakými právnymi následkami, ako tomu je v občianskom práve.

25. Problém s rozlišovaním medzi preklúziou a premlčaním vo verejnom práve nastáva vtedy, keď zákonodarca vyslovene používa pojem premlčanie aj v takých prípadoch, kedy je zřejmé, že nejde o typický prípad premlčania, ako je to napr. aj v zákone o sociálnom poistení. V ustanovení § 114 ods. 1 zákona o sociálnom poistení je uvedené, že nárok na výplatu dávky alebo jej časti sa premlčí uplynutím troch rokov odo dňa, za ktorý dávka alebo jej časť patrili. Ide teda o nárok žiadateľa, ktorému plynie premlčacia doba (obdobne aj nároky vyplývajúce z ustanovenia § 145 ods. 3 a § 208 zákona o

sociálnom poistení). Ak pripustíme, že typickým následkom premlčania je oslabenie práva v dôsledku vznesenej námietky premlčania, takýto následok nie je na danú situáciu aplikovateľný. V danom prípade po uplynutí premlčacej doby (tri roky) správny orgán automaticky rozhodne o nevyplatení dávky, pričom vznesenie námietky premlčania ani rozhodovanie o nej sa neuskutočňuje, keďže vznášať námietku aj rozhodovať o nej by musel ten istý subjekt - správny orgán. Žiadateľ a správny orgán v rámci správneho konania nie sú v rovnocennom postavení, na rozdiel od súkromnoprávneho vzťahu. Z uvedeného je zrejmé, že pokiaľ sa v zákone o sociálnom poistení používa pojem premlčanie, nemožno tento pojem automaticky považovať za obsahovo identický s pojmom premlčanie tak, ako ho chápe Občiansky zákonník.

26. Zákonodarca používa pojem premlčanie aj v iných predpisoch verejného práva. Napríklad podľa ustanovenia § 85 zákona č. 563/2009 Z.z. o správe daní a poplatkov právo na vymáhanie daňového nedoplatku je premlčané po šiestich rokoch po skončení kalendárneho roku, v ktorom daňový nedoplatok vznikol, ak osobitný predpis neustanovuje inak. Ak správca dane v lehote podľa prvej vety doručí daňovému subjektu výzvu podľa § 80, začína plynúť nová premlčacia lehota po skončení kalendárneho roku, v ktorom bola výzva doručená. Ustanovenie § 85 ods. 3 tohto zákona vyslovene obsahuje aj to, že správca dane prihliadne na premlčanie, iba ak daňový dlžník vznesie námietku premlčania, a to len v rozsahu uplatnenej námietky. Z uvedeného je zrejmé, že aj vo verejnom práve existuje inštitút premlčania, ktorého účinky sa viažu na vznesenie námietky, tak ako to predpokladá inštitút premlčania v rámci práva súkromného.

27. Obdobne s pojmom premlčanie pracuje aj zákon č. 199/2004 Z.z. Colný zákon, ktorý v § 60 ustanovuje, že právo vyberať a vymáhať nedoplatok colného dlhu, nedoplatok pokút a iných platieb vymeraných a uložených podľa colných predpisov sa premlčuje uplynutím desiatich rokov od konca roka, v ktorom sa stal nedoplatok splatný. Ak sa vykoná úkon, ktorý smeruje k vybratiu alebo k vymáhaniu nedoplatku podľa odseku 1, začína plynúť nová premlčacia lehota uplynutím roka, v ktorom bol dlžníkovi tento úkon oznámený. Právo vymáhať nedoplatok sa premlčí najneskôr uplynutím 20 rokov od konca roka, v ktorom sa stal nedoplatok splatný. Na premlčanie sa prihliadne len vtedy, ak to dlžník namieta, a len v rozsahu uplatňovaných námietok.

28. Z uvedenej úpravy je zrejmé, že tam kde mal zákonodarca za cieľ, aby správny orgán prihliadal na premlčanie iba na námietku vznesenú účastníkom, takúto skutočnosť vyslovene v zákone upravil. Rovnako sa takáto právna úprava nachádza aj v Občianskom zákonníku (§ 100 ods. 1). Zákon o sociálnom poistení však úpravu, ktorá by správnomu orgánu dávala možnosť prihliadať na námietku premlčania iba pokiaľ to dlžník namieta, neobsahuje. Je preto možné dovodiť, že v prípade práva na predpísanie poistného, resp. penále, Sociálna poisťovňa musí prihliadnuť na premlčanie aj bez toho, aby účastník administratívneho konania námietku premlčania vzniesol. Táto skutočnosť má za následok, že po uplynutí premlčacej doby na predpísanie poistného resp. penále nemôže takéto právo vykonať (predpísať poistné, resp. penále) a to aj vtedy, ak účastník správneho konania námietku premlčania nevzniesol. Je potrebné zdôrazniť, že sa premlčuje iba právo na predpísanie poistného, nie poistné samotné ako peňažná pohľadávka poisťovne. Platiteľ teda môže poistné dobrovoľne zaplatiť kedykoľvek dodatočne, a to aj keď už došlo k premlčaniu práva na predpísanie poistného. Dobrovoľným zaplatením poistného po premlčaní práva na jeho predpísanie nemôže dôjsť k neoprávnenému obohateniu na strane poisťovne (štátu).

29. Opačný názor vyjadrený v dvoch vyššie spomínaných rozhodnutiach možno považovať za ojedinelý odklon v rozhodovacej činnosti. Kasačný súd nepovažuje za potrebné predkladať uvedenú otázku Veľkému senátu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky vzhľadom na to, že opačný názor, vyjadrený v skoršom rozsudku vec prejednávajúceho senátu a v rozhodnutí sp.zn. 7Sžso/9/2010 zo dňa 09.06.2011, bol následne prekonaný neskoršími rozhodnutiami.

30. Vzhľadom na vyššie uvedené dôvody kasačný súd dospel k záveru, že právne posúdenie krajským súdom v napadnutom rozsudku je správne, a preto kasačnú sťažnosť žalovanej podľa § 461 SSP ako nedôvodnú zamietol.

31. O trovách konania rozhodol podľa § 167 ods. 1 v spojení s § 467 ods. 1 SSP, tak že žalobcovi, ktorý mal úspech vo veci, priznal úplnú náhradu trov konania. O výške priznanej náhrady trov konania rozhodne krajský súd.

32. Toto rozhodnutie prijal Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.